הנדון:

האם נחזור על כל הפאשלות והטימטומים של אתמול?

הרוסים באים

ד**ה יבול לקרות** בעתיד הקרוב. כמעט מחר.

באחד הבקרים נתעורר ונשמע כי ממשלת ברית־המועצות החליטה לפתוח את השערים ולהרשות למיספר גדול של יהודים להגר לישראל. מדובר על מיספר של 12 אלף.

יתכן מאוד שהם יישלחו במישרין לישראל, אחרי שהייה של כמה שעות ברומניה. לא יהיו נושרים בדרך.

האם אנחנו ערוכים לכך?

האם בכלל מישהו חושב על כך, בודק, מתכנן, מכין כלים לביצוע?

או שמא תפעל גם הפעם שיטת־ה־בדק הישראלית, זו הקרויה לתיפא־רת־המליצה בשם „אילתור"?

האם אנחנו הולכים לקראת הישג או אסון?

■ ■ ■

ה**שאלה הראשונה** היא: אם ייפתחו השע־רים, האם הם יבואו?

לא הייתי משיב על כך בפשטות. הדבר רחוק מלהיות בטוח.

פתיחת־השערים תסמן עידן חדש בברית־המו־עצות. יהיה זה חלק ממה שקרוי „גלאזנוסט" — ה„פתיחות" (ובתירגום מילולי: הקוליניות) של מיכאל גורבצ'וב.

מישטר חדש זה עשוי להביא את היהודים שואפי־ההגירה למחשבה שניה. אולי כדאי להי־שאר? אולי כדאי לחכות ולראות איך יפול דבר? כנגד זה יעמוד הפחד: שמא השער שנפתח ייסגר מחדש?

כך או כך, כל יהודי יצטרך להחליט אם הוא רוצה באמת לבוא לישראל. הוא יישפע, בין השאר, מן המיכתבים שיקבל מכאן.

לכן חשוב כל־כך איך תתבצע הקליטה כאן. אולי לא יבואו כל 12 האלפים. אולי יבואו רק 10 אלפים. ואולי רק 5000. גם אז תיצור הקליטה בעייה שאיש אינו ערוך לה כעת.

אילו היו העולים האלה באים הנה מחר בבוקר, שום דבר לא היה מוכן להם. לא שיכון, לא עבודה, לא מנגנון יעיל של קולטים.

רק אינטריגות בין הסוכנות ומישרד־הקליטה, בירבורים של פוליטיקאים ומישאלות חסודות.

■ ■ ■

ש**אלה אחרת** היא: האם יש טעם להביא אותם הנה בכוח, תחת לאפשר להם לנשור בדרך?

הנטייה הטיבעית שלי היא לאמר ש־אין להביא איש בעל־כורחו, ואין להחז־יק באיש בעל־כורחו.

דיעה אחרת, המעוררת למחשבה, שמעתי ה־בוע מפי כמה אנשים שאני מחשיב את דעתם, עולים מברית־המועצות שבאו לפני שנים.

וזו דעתם: אסור להחזיק כאן איש בניגוד לר־צונו. זכותו של כל אדם היא לגור בארץ בחירתו. אולם אפשר להכריח אדם לשהות כאן במשך זמן מוגבל, נגיד חצי שנה. יבוא הנה, יחיה כאן חצי שנה, ואז יחליט אם רצונו להישאר כאן או לנדוד הלאה.

לשון אחרת: עליו להתייחס לישראל כאל האוסציה הראשונה.

וזהו ההגיון שמאחורי המחשבה: היהודים הרר־סים האלה אינם צוענים. אין הם אוהבים לנדוד. אם יישבו כאן במשך כמה חודשים, הם יכו שור־שים, יתרגלו למקום ויישארו כאן. בניהם יהיו צברים, ויהיו שייכים לארץ.

בתנאי אחד: שבאמת ייעשה הכל כדי שייקלטו כאן.

לשם כך דרושים שני הדברים: עבודה ומגו־רים.

עיקר־העיקרים הוא מקום־העבודה. האנשים האלה רגילים לעבוד, ורוצים לעבוד. מקום־העבודה צריך להיות מו־כן, ולחכות להם כאן.

רק במקום השני עומד מקום־המגורים. גם הוא צריך להיות מוכן.

■ ■ ■

א**ני שואל:** מי יהיה אחראי לכך? מי ידאג לזה?

עצם השאלה יכולה לעורר צחוק ס־רוע. להיות אחראי? לדאוג, מראש? ל־תכנן? לבצע? כאן, בישראל?

אם לא ישתנה דבר, יקרה אסון — אסון שלא יביא רק לאי־בואם של האלפים, או לנשירתם אחרי כמה חודשים, אלא גם לסתימת צינור־הע־ליה לשנים רבות.

כדי למנוע אסון זה, עלינו לפעול עכ־שיו. מייד.

איך?

■ ■ ■

א**ני מציע** את ההצעה הבאה:

להשעות מן התפקיד הזה את כל מי שעסק בו עד כה — את הסוכנות ואת מישרד־הקליטה, את אריה דולצין ואת יעקוב צור.

אני מציע להטיל את התפקיד על אדם בעל כוח־החלטה וכושר־ביצוע — מישהו כמו עזר וייצמן או אריאל שרון.

את האיש הזה יש להעמיד בראש מטה־חירום, שיקבל לידיו את כל כלי־הביצוע שישנם.

הוא צריך להיות מעין שר־על זמני לביצוע משימה מיוחדת — אדם שיוכל להחליט ולבצע, מבלי להזדקק לוועדות בינמישרדיות ושאר כלי־עינויים של הבירוקרטיה הישראלית, פרי של מישטר כושל שאינו מתפקד בשום תחום.

לשר־על זה יש להעניק את הסמכות לתת הוראות לכל המישרדים הנוגעים בדבר — ה־אוצר, התעשיה־והמיסחר, השיכון ועוד.

מזבן שיש להעמיד לרשותו כסף, הר־בה כסף.

מניין הוא יבוא?

חלק יצטרך לבוא מתקציב־המדינה, על־חש־בון תפקידים אחרים. אך יהיה צורך לערוך ב־ארצות־הברית מגבית־חירום למען משימה זו.

יהיו דרושים מאות מיליוני דולארים. אם לא ישלמו היהודים בעד קליטת העולים בישראל, הם יצטרכו לשלם בעד קליטתם בארצות־הברית.

אני מאמין שהכסף יבוא.

■ ■ ■

ה**שר המיוחד** לקליטת העולים מברית־ה־מועצות יצטרך לבחור בחבר־עוזרים.

לא חברי מרכז מיפלגתו, ולא חבורה מקרב חסידיו השוטים. אלא אישים בעלי שיעור־קומה, איש־איש בתחומו.

יהיה צורך לקחת מישהו שיהיה אחר־אי לתחום המכריע: ייצור מזורז של מקומות־עבודה. איש כמו סטף ורטהיי־מר, למשל.

ואנשים בעלי שיעור־קומה כדי לתכנן את המיבצע מבחינה פסיכולוגית, כך שלא תחזורנה השגיאות והטימטומים של העבר.

מטה מיוחד בעל רמה ועוצמה, שיוכל להיכנס לפעולה תוך ימים, כדי לתכנן את הטיפול בעו־לים אלה למן הרגע שיגיעו לנמל־התעופה בן־גוריון, כשהם שרויים עדיין בהלם הטיבעי של התלישה ממולדתם והנחיתה בארץ אחרת, בתר־בות אחרת ובאקלים אחר.

■ ■ ■

ת**כנן מאוד** שהרגע הראשון יהיה הקריטי. **העיקר הוא לא לשכך.**

להגיש זר של פרחים, אך לא זר של שקרים.

מבחינה זו יש דמיון מוזר בין סיפוריהם של עולי־מארוקו שבאו בשנות ה־50, ובין סיפוריהם של עולי ברית־המועצות, שבאו 15 שנה אחריהם.

אלה גם אלה מספרים שהבטיחו להם מגורים „10 דקות מעכו", והורידו אותם בדימונה.

שינאתם של עולי־מארוקו לקולטיהם שרדה עד עצם היום הזה, ועברה מדור לדור. הבוז של עולי־רוסיה לקולטיהם אינו פחות חזק.

יש להיגמל מן השקרנות המטופשת. יש להגיד לבאים את האמת.

■ ■ ■

א**ילו הייתי** אני עומד שם בנמל־התעופה, כשבידי זר־פרחים, הייתי אומר לבאים בערך את הדברים האלה:

ידידים יקרים, ברוכים הבאים לישראל.

אינכם באים לגן־עדן. אתם באים לא־רץ אמיתית, שיש בה טוב ורע, סיבויים ובעיות.

המדינה שלנו אינה פחות גרועה ממדינות אח־רות. וגם לא יותר. אבל זוהי המדינה ש ל כ ם. מדינה צעירה, שאתם מוזמנים אליה כשותפים, כדי לעצב אותה כמיטב יכולתנו. מדינה שבה אתם, כיהודים, יכולים להרגיש בבית, תחת להיות שוב מיעוט בין אחרים.

לא נחזיק כאן איש מכם בכוח. אם החיים כאן לא ימצאו חן בעיניכם, תהיו חופשיים לעזוב ול־חפש לכם גן־עדן במקום אחר. אבל אנחנו מבק־שים מכם: תנו לארץ הזאת צ'אנס. נסו את מזלכם כאן במשך כמה חודשים.

אתם תגלו שהחיים כאן נופלים מן החיים באמריקה מבמה בחינות. אבל שהם עולים על החיים באמריקה מבמה בחינות אחרות. מי יודע, אולי זה ימצא חן בעיניכם. אולי זה ימצא חן בעיני ילדיכם. נסו.

איננו יכולים להבטיח לכם גן של שושנים. איננו יכולים להבטיח שנצליח למצוא לכם את העבודה הכי טובה, ואת המגורים הכי טובים. אבל אנחנו יכולים להבטיח לכם שאנחנו נשתדל, בא־מת נשתדל.

אנחנו רוצים שתישארו כאן, ושתהיו מאושרים. הבה ננסה.

■ ■ ■

כ**אן והלאה** זה יהיה תלוי בביצוע.

יש צורך להקים תנועה עממית למען הקלי־טה. לגייס אלפי מישפחות ישראליות שיקחו חלק במאמץ, שתאמצנה את מישפחות הבאים, שתעזורנה במישור האנושי, מחוץ לתחום הבי־רוקראטי.

אין לי ספק שיש להטיל חלק גדול מן המעמסה הזאת על העולים מברית־ה־מועצות, שבאו הנה מאז 1967.

הם עברו את כל הלבטים האלה. הם מכירים את ישראל. הם מכירים את הרקע הרוסי, את הטוב והרע במישטר הסובייטי שממנו באים הכ־אים. אם נשארו בארץ, משמע שהם מעדיפים לחיות כאן, למרות הבעיות.

כל אחד מהם יתאים לתפקיד הקולט יותר מעשרה צברים, שלא יבינו לעולם מה בדיוק הש־אירו הבאים מאחוריהם, למה יתגעגעו מחר, אילו כלים תרבותיים יש צורך להקים כאן כדי לספק את צרכיהם, איך תיראה בעיניהם התרבות הישׂ־ראלית, שלתוכה נקלעו.

■ ■ ■

א**ין לזלזל** בבעיות החומריות. אך יש לשים לב גם לבעיות הנפשיות.

אחת הבעיות הדחוקות את העולים, והמביאות אותם להעדפת ארצות־הב־ריות על פנינו, היא בעיית המילחמה.

היהודים הסובייטיים שמעו על זה הרבה במר־

(המשך בעמוד 14)